

DEN NYA FÖRSVARSPLANEN

FÖRSVARSKOMMITTÉNS betänkande med dess 810-miljoners-försvar mottages ur en synpunkt med verklig tillfredsställelse. Så positiva och så relativt nära varandra ha partierna i modern tid aldrig stått i försvarsfrågan, om man bortser från den under krigets våldsamma tryck antagna femårsplanen av år 1942. Den principiella grundvalen — försvarstanken — är nu gemensam för kommitténs samtliga ledamöter, trots den förskräckande stora upp-splittningen på reservationer och särskilda yttranden. Ingen anti-militarism av Z. Höglunds och Arthur Engbergs sort från åren kring 1930 och ingen världsfrånvänd pacifism av Elof Lindbergs märke från 1936 års försvarsdebatter ha avsatt spår i betänkandet eller i pressdebatten. Mot bakgrunden av många årtiondens bittra försvarstider ter sig den förhållandevis stora sammanhållningen i grundsynen som en märklig vinning.

Det skulle emellertid ha varit nästan obegripligt, om försvarsdebatten nu skulle kunnat föras i det gamla partipolitiska skyttegravskrigets form. Ingen kan ju längre blunda för det fruktansvärt explosiva i efterkrigstidens maktpolitiska motsättningar och den enorma försämring av vårt lands militärpolitiska läge, som de nya förödande stridsmedlen åstadkommit. Efter allt vad som drabbat mindre nationer i vår världsdel under och efter kriget måste priset för den nationella friheten stegras till den yttersta gränsen av vår förmåga. Det vill bestämt synas, som om alla folkgrupper bibringats en instinktiv känsla av att försvaret i detta läge måste kräva stora offer både av anslag och av personlig bekvämlighet. Däri borde ligga en säkerhetsgaranti mot partipolitiska spekulationer i försvarsfrågan, när riksdagen skall ta ställning till denna.

Men har kommitténs majoritet dragit de rätta konsekvenserna av det nuvarande utrikespolitiska högspänningsläget? Man kan betvivla detta redan därför, att kommitténs utgångspunkt tycks ha varit en optimistisk tro på att ovädersstormen skall dra förbi. Gud give att kommittén får rätt, för hela vår civilisations skull.

Men härför ges lika svag borgen som exempelvis för de tvärsäkra liberala ledarnas fredsprofetior under första halvåret 1914 eller för hr Åkerbergs lugnande försäkringar år 1936 att Norden inte löpte några risker. Allra minst är det troligt att vårt land vid en eventuell krigsurladdning i framtiden förunnas samma chans till upprustning, d. v. s. beväpning och övning, som vi fingo före och under det andra världskriget.

Det logiskt riktiga i det aktuella läget måste vara att — såsom särskilt hr Ewerlöf hävdade — följa överbefälhavarens förslag. Förändringar nu böra inskränkas till ett minimum och utvecklingen bör avvaktas. In dubiis non est agendum. Därigenom förblir vårt försvar vid högsta styrka under de allra närmaste, kritiska övergångsåren. Och samtidigt bör det försummade civilförsvarets beredskap hållas vid makt. En tioårsplan, som innebär partiell raseri av kadern, inskränkning av beredskapen, minskning av försvarskontingenten och en verkligt allvarlig materielutsvältning, måste leda till en försämring av effektiviteten, som är mångfaldigt större än som svarar mot anslagsinknappningarna. Man nödgas påstå, att kommittémajoriteten — och strängt taget stå bara socialdemokraterna hrr Hall och Geijer för hela betänkandet — vid sin allmänna nedskärning hemfallit åt det dåliga men dyra försvarets idé.

De första dagarnas pressdebatt har övertygande visat, hur förvirrad opinionen står inför majoritetens tioårsplan. Detta förhållande borde ge regeringen en tankeställare. Kan 1948 en stark folkmening verkligen mobiliseras, som helhjärtat stödjer denna försvarsorganisation? Risker att nu göra rubbningar över hela linjen med allmän nedskärning av försvarskraften som följd å ena sidan och fördelen att ännu någon tid få avvakta händelsernas gång och krigsteknikens utveckling å den andra tala bägge lika starkt för status quo med de mindre jämkningar, som utan allvarlig fara kunna göras.

Detta är vårt första men bestämda intryck av betänkandet. Till några av dess många viktiga principproblem vilja vi återkomma.